

KÜLÖNFÉLÉK

Unitárius Irodalmi Társaság. Az Unitárius Irodalmi Társaság 1939. május 29-én az unitárius püspökség kollégiumi dísztermében nagyszerű felolvasó ülést tartott. Dr. *Ferenczy Géza* elnöknek egészében közölt s nagy tetszéssel fogadott megnyitója után Dr. *Mikó Imre* tartotta meg székfoglaló értekezését: „*A vallási kisebbségek védelme*“ címen. Bevezetésében elmondja, hogy az unitáriusokat, mint a kisebbségek kisebbségét közelről érinti a vallási kisebbségek védelmének kérdése. Majd történelmi áttekintést ad a vallási kisebbségek védelméről, mely már a reformációval kezdődik s három századon át Európa történetének minden politikai megmozdulásában fontos tényező. A XIX. században a vallás ereje hanyatlak és helyét a nemzetiségi eszme foglalja el. A nemzeti és vallási kisebbségek védelmét a világháború után is biztosítják, azonban a nemzetközi jog, nemzetközi garancia nélkül csak írott betű marad. „Egyetlen kisebbség sem pusztult el csak azért, mert jogai nem voltak törvénybe iktatva, viszont egyetlen kisebbséget sem tartott meg a törvény betűje. A vallási és nemzeti kisebbségek igazi védelmének a jog és történelem csak a formáját adja meg, a lényeg itt sem a mások által nyújtott védelem, hanem a kisebbség *belső önvédelme*. Ennél az önvédelemnél pedig az egyház és iskola döntő szerepet játszhatnak, mert a lelkek feletti hatalmával olyan kisebbségi embertípust, olyan sajátos lelkületet alakíthat ki, amelyik ellen tud állani az asszimiláció és disszimiláció veszélyének egyaránt... A kisebbségi élet titka tehát az adott lehetőségek mesterei felhasználásában rejlik... Ha a sors nekünk unitáriusoknak örökös kisebbségi életformát rendelt, akkor én szeretném, ha ennek az új embertípusnak a kialakításával az unitarizmus mutatna az egyetemes kisebbségi magyarságnak példát.“ Majd *Gyallay-Pap Sándor* író és szerkesztő olvasott fel költeményeiből nagy tetszéssel. Ezt követően *P. Szentmártoni Éva* meleg, színes hangjával nagy sikerrel adott elő Verdi: *Álarcos bál-jából* egy áriát *P. Szentmártoni Kálmán* né művészi kíséretével. Végül nagy figyelmet és elismerő érdeklődést keltett *Gyallay-Pap Domokos* joghallgatónak, mint vendégnek felolvasása. A felolvasás eredeti oklevélkutatás alapján egy régi pör érdekes fordulatait s a pörben szereplő unitárius vonatkozású emlékek művelődéstörténeti jelentőségét ismer-

tette. A pör a XVII. század első felében élt Atzél Boldizsár tarcsafalvi előkelő lófőszékely késői utódai és a szentléleki Geréb és Sebestyén-családok közt folyt 1784-ben annak megállapítására, hogy kit illet a kihalt Atzél család öröksége? A döntő bizonyítékot egy varrottas kendő szolgáltatta, amelyet a kuruc időkben Atzél Borbála készített a templomi éneklőszék díszítésére. A fiatal Gyallay-Pap Domokos nemcsak tudományos megállapításával, de jóízű, érdekes feldolgozásával és előadásával is nagy élvezetet szerzett a hallgatóságnak. Elnök, bezáró szavai után, Dr. Mikó Imre és Gyallay-Pap Sándor rendes tagoknak ünnepélyesen átnyújtotta a tagsági oklevelet.

Krónikás.

Az unitárius püspök is szenátor. Az új alkotmány alapján szervezett szenátusba *Dr. Varga Béla* unitárius püspök is tagsági kinevezést kapott.

Püspök urunk kitüntetése. Főtisztelendő *Dr. Varga Béla* püspök urat méltó, nagy kitüntetés érte. A Magyar Tudományos Akadémia kültagjának megválasztotta. Ebből az alkalomból az Unitárius Irodalmi Társaság a következő sorokkal üdvözölte a Főtisztelendő urat:

Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Úr! Az Unitárius Irodalmi Társaság nagy örömmel értesült, hogy Méltóságodat a Magyar Tudományos Akadémia kültagjának megválasztotta. Nemcsak örvendünk, hanem egyben büszkék is vagyunk arra, hogy rövid időn belül Méltóságod már a második, akit a Magyar Tudományos Akadémia Irodalmi Társaságunk tagjai közül a halhatatlanok csoportjába kiválasztott.

Méltóságodnak tudományos munkásságát nem akarjuk itt méltatni, hiszen azt elismerték és méltányolták a legilletékesebb helyen s most már Méltóságod azon az úton halad, ahol érdemeit a történelem tartja számon. Mi ezért csak arra kérjük Méltóságodat, hogy becsületet dicsőségének küszöbén, ezen újabb elismerés arany-szálaiból juttasson a mi kicsiny, de rendkívül fontos feladatot teljesítő Unitárius Irodalmi Társaságunknak is valamit, azzal, hogy a berkeinkben található elfogultsággal, sőt olykor hideg cinizmussal szemben legyen mindig azon a magaslaton, akinek mindig szívügye marad a szellemi értékek megbecsülése.

Hálával és szeretettel gondolva Méltóságod szellemi alkotásaira, igaz szívvel kívánjuk, hogy a jóságos Isten Méltóságodnak még sokáig adjon erőt és egészséget, hogy a gondolatok birodalmában továbbra is elfoglalhassa méltó helyét, mellyel nemcsak egyéni hírnevét, hanem szeretett egyházunk tekintélyét is növeli, melyre oly nagy szükség van a jelen súlyos helyzetben. Isten áldja, Isten oltalmazza! Kolozsvár, 1939. május 26. (P. H.) *Vári Albert*, s. k., elnökhelyettes. *P. Szentmártoni Kálmán*, s. k., főtitkár.

Szerkesztésért felel: VÁRI ALBERT.

Elszámolás.

Igazolom, hogy a Keresztény Magvetőre történt fizetéseket az illetőknek javára elszámoltam:

Pál Ferenc esperes 200, Dr. Márkos György 100, Bende Béla 100, Tamássy Béla 200, Dr. Fazakas Miklós 400, Brassó 200, Dr. Siegel Pál 200, Gál Vilmos 200, Pap Mózes 116, Dr. Boros György 100, Lőrinczy István tanár 100, Dr. Fazakas János 200, Dr. Márkos György 50, Bágyon 1700, Pap Zsigmond 100, Lőrinczy Géza 100, Komjátszegi Géza 100, Dr. Borsai Áron pártoló 300, Gvidó Béla 100, Dr. Boros György 100, Barabás Miklós 200, Dr. Ferencz József 300, Dr. Ferencz Áron 100, Tana Ferenc 200, Dr. Csutak Mihály 100, Müller Géza 100, Dr. Gspann Károly 150, Gotthárd Áron 200. Ezeken kívül több lelkész afiának külön elismervényt küldöttem az elszámolásokról.

Tisztelettel kérem a hátralékok és az előfizetések be-
küldését.

Cluj-Kolozsvár, 1939 június hó 10-én.

Hadházy Sándor,
pénztárnok.

Unitárius egyházi művek.

Imák és imakönyvek:

- Dr. Boros György: Szivemet Hozzád emelem, (kötés szerint különböző ár).
Szentábrahám-Csifó: Ima könyv, 60 Leu-
től felfelé.
Vári Albert: Imádságos könyv, 1925, 16
rét, 224 oldal 45.—, 60.—, 85.—, 150.—, 200.—

Beszédek:

- Böllöny Vilmos: Profétálatok 100—
Channing E. Vilmos: A főkéletes élet.
(Fordították az unitárius tanárok)
Cluj, 1881. 8 r. 176 old. 25—
Csifó Salamon: Szolgálat az Úr előtt.
Szent-Iványi Sár dom: Jézus emberarca.
1929. 16 r., 147 old. 100—
Többen: Pályadíjjal jutalmazott unitá-
rius egyházi beszédek, (kiadta: Gáfi
Lőrinc) Cluj, 1916 8 r., 118 old. kötte
Vári Albert: Keressétek először Isten-
nek országát. Odorheiu, 1927. 8 r.,
142 old. 100.—
Weress B.: Ime az ember. 90—
Kovács Lajos: Ébresztgetés 100—
" " A mi tisztünk igazsága 2—

Agendák:

- Ütő Lajos: Bölcső mellett (kereszt-
lési beszédek) 50—
— Megnyilatkozásunk helye,
(urvacsorai beszédek) 50—
— Myr-usok között, (esketési
beszédek). Cristur, 1927.
8 r., 74 old. 50—

Theológia, filozófia és neveléstudomány:

- Benczédi Pál: A vallás-tanítás törté-
nete. Cluj, 1915. 8 r., 74 old. 30—
— Az unitárius hitelvek kifejlődése.
Cluj, 1934. 124 oldal 80—
— A ma vallása (ford.) I. G. Duca 40 old. 20—
— Dávid Ferenc Egyet története 20—
Dr. Borbély István: A Magyar Unitá-
rius Egyház hitelvei a XVI. század-
ban. Cluj, 1914. 8 r., 83 old. 40—
Carpenter—Dr. Kiss: A kereszténység
helye a világ vallásai között. Cristur,
1923. 8 r., 70 oldal 50—
Carpenter—Dr. Kiss: Buddhizmus és
kereszténység. Cluj, 1925. 8 r., 167 old. 100—
Dr. Csiki Gábor: Hiszek egy Istenben.
Cluj, 1926. 8 r., 157 old. }
Kötte 90—
Füzve 70—
Dr. Gál Kelemen: Brassai küzdelmei
a magvartalanságok ellen 50—
Dr. Gál Kelemen: Brassai mint Philo-
sophus. Cluj 1899. 8 r., 105 old. 20—
Gálfi Lőrinc: A hitvallások története.
Cluj, 1916. 9 r., 472 old. 100—
Gálfi Lőrinc: Legközelebb Jézushoz
Cluj, 1915. 8 r., 55 old. 30—
Haller—Boros Jenő: Az evangéliumok
nőalakjai. Cluj, 1930. 16 r., 30 old. 15—
Dr. Gál K.: Brassai Sámuel 50—
Dr. Kiss E.—Hall: Egy Unitárius hit-
világa 40—

- Lőrinczy D.: Az ismeretlen tanítvány
megszólal 80
Dr. Kiss Elek: Az Isteni Törvény útja.
Cluj, 1924. 8 r., 248 old. 160
Lupton—Lőrinczy László: Miért vagyok
unitárius? 5
Savage—Kovács: A kereszténység fej-
lődéstörténete. Odorheiu, 1927. 8 r.,
156 oldal 12
Szentábrahám—Derzsi: A keresztény
hitt domány összege. Cluj, 1899. 8
r., 412 oldal 50
Ürmösi József: A gyakorlati theologia
főbb irányelvei 80
Dr. Varga Béla: A jelentés logikai al-
kata Bpest, 1916. 8 r., 34 old. 20
" " A lelkiismeret. Cluj,
1909. 8 r., 89 o'd. 30
" " A logikai érték problé-
mája és kialakulásának történe-
te. Bpest, 1922. 8 r., 149 old. 50
Vári Albert: Miért vagyok én unitárius.
Cluj, 19. 6. 16 r., 20 old. 5
Dr. Iván László: Dávid Ferenc arca a
szellemtudományi lélektan tükrében
Magyarországon I Pen 30
Dr. Gladden—Kiss Sándor: Keresztény
Pásztor 287 old. 120
Clarke Freeman—Kiss Sándor:
Mindennap vallása. 207 old. 50
Peabody G. Ferenc—Szent-Iványi
Sándor: A lélek egyháza 50

Történelem:

- Dr. Boros György: Dr. Brassai Sámuel
Cluj, 1927. 8 r., 372 old. 200
Dr. Boros György: (szerk.): Az unitá-
rius vallás Dávid Ferenc korában és
azután 40
Channing E. Vilmos: Válogatott művei
III. kötet. (Élet és jellemrajzok.) (For-
ditották az unitárius tanárok) 40
Jakab Elek: Dávid Ferenc emléke. Bu-
dapest, 1879. 8 r., 1561. 25
Kanyaró Ferenc: Unitáriusok Magyar-
országon. Cluj, 1891. 8 r., 229 l. 100
Kelemen Lajos: Újabb adattár a Var-
gyasi Dániel-család történetéhez. Cluj,
1913. 8 r., 426 l. 60
Szentmártoni Kálmán: János Zsigmond
Éle- és Jellemrajza 120
Dr. Gál Kelemen: A kolozsvári unitá-
rius kollégium története, 2 kötet 300
Amator pld. kötte 500
Fosdick—Löfi: Utazás Palesztinában 80

Törvénykönyvek:

- Dr. Tóth György: Az Unitárius Egy-
ház szervezete. I. k. 45
Dr. Tóth György: Az Unitárius Egy-
ház Rendszabályai 50
Dr. Tóth György: Az unitárius egyház
alkotmányának vázlatos jogtörténeti
kifejlődése 12